

Oponentský posudek diplomové práce Kateřiny Studené „Divadelní dramaturgie a její podoby“

Diplomová práce se opírá o dvě praktické zkušenosti diplomantky, a to dramaturgické práce na inscenaci „Přelet nad kukaččím hnízdem“ v divadle Disk a imerzivní projekt „My se neznáme“ divadelního spolku Pomezí. Na příkladu dvou zcela odlišných principů inscenování snaží se dobrat možných podob úlohy dramaturga.

V části věnované interpretačnímu divadlu založeném na pevném textu se v kapitole nazvané „Výběr textu“ nejprve věnuje obecným předpokladům, limitujícím či potencionálně inspirujícím. Člení je do čtyř základních okruhů Časoprostor a dobový kontext, Divácká percepce, Divadelní soubor a Dramaturg a jeho vztah k tématu.

V úvaze nad „časoprostorem“ eviduje různé roviny těchto dvou dimenzí, konkretizuje je na příkladu dramatu „Maryša“. Možná je na škodu, že si diplomantka ne zvolila dramatický text, na kterém sama pracovala, s kterým má osobní nezaměnitelnou zkušenost, patrně by to prospělo větší autenticitě (osobnímu vhledu) a konsekventnosti prezentovaných formulací.

V další podkapitole věnované divákovi, je jistě možné souhlasit, že dramaturg by měl vědět a respektovat, že divadlo se děje před divákem a pro diváka. Možná můj osobní problém je, že výrazně pochybuji o domněnce, že divák „Bez znalosti divadelního jazyka nebude schopen poselství inscenace pochopit“ (str. 14). Úloha (poslání, funkce, specifičnost, nezbytnost) umění, a divadla pak zejména, je snad v tom, že je schopno působit na kohokoli, zasáhnout kohokoli, bez návodů a doporučení. Lze i vytyčit zcela opačnou domněnku, to, co potřebuje výklad nad dílo samo, uměním není, je jen socio-kulturně a psychologicky sice pochopitelnou, ale ve výsledku pouhou sebezprezentací.

V podkapitole Divadelní soubor se diplomantka věnuje možnostem a limitům obsazení, obsazování podle typu a podle potencionálního osobního tématu. Je samozřejmě složité vyjadřovat se k této otázce z hlediska jediné zkušenosti v Disku, ale s potěšením lze konstatovat, že zde diplomantka poprvé cituje svou vlastní zažitou zkušenost (str.19).

Podkapitola Dramaturg a jeho vztah k tématu se vztahuje ke dvojdomé funkci dramaturga – jeho analyticko-reflexivní a tvůrčí potenci.

V reflexi absolventské inscenace nás autorka provází procesem od výběru textu po premiéru, kdy zkoušení proběhlo v nestandardních podmínkách covidové karantény. Výběr titulu předurčil nárok na co nejširší obsazení ročníku a zároveň osobnostní zaměření režiséra preferujícího „pravdivé psychologické herectví“. Aby bylo možné obsadit i dívky, bylo nutné transponovat role a formulovat téma odlišně, než sugeruje předloha (svět neurotických mužů ovládaných Velkou sestrou). Společně rezonujícím se stalo generačně pojaté téma formulované jako „neschopnost činu, neschopnost vystoupit ze své komfortní zóny, neschopnost aktivní změny situace.“

Druhá část diplomové práce věnovaná principům imerzivního divadla nás vcelku přehledně seznamuje s formálními postupy těchto zážitkových produkcí. (Zrušení oddělených prostorů jeviště a hlediště, společný fiktivní svět, různé formy spoluúčasti diváka od voyera po přidělený charakter, simultánnost akcí a situací.) Diplomantka popisuje i rozdílnost dramaturgické spolupráce. Jako dramaturg se podílela na scénáři projektu „My se neznáme“, posléze zastávala, jestli jsem to dobře pochopila, funkci druhého režiséra. Možná vypovídající o tomto typu divadelních instalací je skutečnost, že reflexe umožňuje přemítat o námětu a formě, nikoli o tématu.

Přes uvedené výhrady, týkajících se zejména poněkud vágně formulované obecné části, lze práci hodnotit jako vyhovující požadavkům na diplomovou práci kladenou. Doporučuji k obhajobě.

Otázka: O imerzivním divadle píšete: „...principy, jaké imerzivní divadlo používá se v různých obměnách objevují skrze celý vývoj divadla.“ Procházka dějinami by mohla být poučná, ale možná i rozmělnující, za imerzivní bychom mohli při dobré vůli a argumentačních schopnostech označit téměř vše. Vyberte si jeden konkrétní příklad z dějin divadla minulého století a srovnajte jej se současnou praxí imerzivního divadla. (Doporučení: druhá polovina dvacátého století, zvolte podle pro vás zásadního prvku určujícího „imerzivnost“.)

Prof. PhDr. Daria Ullrichová